

Một số khó khăn của sinh viên trong quá trình học tập ngành Thiết kế thời trang

Nguyễn Thị Thu Hương*

*ThS. Trường Đại học Kinh tế - Kỹ Thuật Công nghiệp

Received: 20/02/2023; Accepted: 24/02/2023; Published: 2/3/2023

Abstract: Fashion industry is not a “breathable” industry. If you want to succeed in the design profession, besides talent, creativity, artistic blood, you must also be people who really have faith and effort, perseverance. maintain every day. So the famous designers, before reaching the peak of their careers, they have spent years of hard work, study and dedication. And when there are certain achievements on the Vietnamese fashion map, many of them have chosen to contribute to the development of the country's fashion industry - by passing on their knowledge and experience to the next generations.

Keywords: Fashion designer, student

1. Đặt vấn đề

Thiết kế thời trang (TKTT) được xem như một môn nghệ thuật ứng dụng đòi hỏi nhà thiết kế phải có tài năng và óc sáng tạo không ngừng nghỉ. Các sáng tạo không chỉ đơn thuần là về kiểu dáng trang phục mà còn bao gồm các phụ kiện sao cho phù hợp với văn hóa, xã hội, thị trường... Khả năng sáng tạo không tự nhiên sinh ra, mà đòi hỏi phải được trau dồi liên tục, tiếp xúc với nhiều mẫu thiết kế, học thêm nhiều kiến thức, tìm hiểu nhu cầu thị trường... để tìm được nguồn cảm hứng. Nhà thiết kế (NTK) phải là người cân bằng giữa nghệ thuật và thị hiếu công chúng, cũng cần kỹ năng giao tiếp để giải thích được cái hay, cái đẹp trong nghệ thuật hay gu thẩm mỹ của riêng mình.

TKTT cũng là ngành đặc thù khi bên cạnh kiến thức sách vở thì yêu cầu thực hành phải càng nhiều càng tốt. Tuy nhiên, ở lứa tuổi ít kinh nghiệm như sinh viên (SV) thì tìm đâu ra sự kiện lớn để học hỏi? Do đó, môi trường học tập cần nhiều sự thực hành là yếu tố vô cùng quan trọng khi SV quyết tâm theo đuổi ngành TKTT.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những vấn đề khó khăn khi SV học ngành TKTT

Thứ nhất, sự hạn chế của lĩnh vực thời trang trong nước. Mặc dù mỗi ngày thời trang của Việt Nam vẫn có những bước phát triển nhất định nhưng để cạnh tranh được với ngành thời trang của thế giới thì chúng ta vẫn còn nhiều hạn chế. Chúng ta có sự nhạy bén, khả năng quan sát tốt nhưng bù lại thiếu đi môi trường thực hiện, không có nhiều sự hậu thuẫn kinh tế và quy trình sản xuất và đào tạo chưa thật sự chuyên nghiệp... Tất cả những điều đó tạo nên những rào cản nhất định

làm thời trang không thật sự bùng nổ.

Thứ hai, Đề phòng với sự đánh giá/cạnh tranh về thị hiếu và gu thẩm mỹ. “Sự cạnh tranh vô cùng khốc liệt”, đa phần chúng ta chỉ nhìn thấy được vẻ hào nhoáng từ hai chữ “Thời trang” mang lại. Tuy nhiên, đối với các nhà TKTT, mỗi ngày đều là sự đấu tranh trong tư tưởng, làm thế nào để sáng tạo ra những thiết kế được đón nhận từ công chúng. Sự giàu có về kinh tế, hay kiến thức thiết kế vững vàng chỉ giúp SV trở thành một nhà TKTT dễ dàng hơn, nhưng sản phẩm được đón nhận hay không lại vẫn đề khác, nên nhớ đối với một NTK luôn có sự kết hài hòa giữa trải nghiệm, kiến thức và sự sáng tạo độc đáo

Ngành công nghiệp thời trang thế giới và Việt Nam đang đi vào một giai đoạn mới với nhiều sự chuyển dịch của các thị trường khác nhau; nhu cầu về trang phục và đội ngũ những người làm về TKTT cũng không ngừng thay đổi. NTK là người dẫn đường và tạo nên những xu hướng trang phục riêng biệt trong từng giai đoạn lịch sử, từ những bộ sưu tập Haute couture đắt giá cho đến trang phục hàng ngày mang tính ứng dụng cao. Người làm thiết kế không chỉ giới hạn khả năng của mình trong trang phục hàng ngày mà còn bao gồm cả thiết kế các loại phụ kiện và trang sức đi kèm.

Hiện nay, nhiều SV luôn lo sợ và mặc định ngành TKTT sẽ có nhiều sự cạnh tranh không lành mạnh, đổ kỵ giữa SV với nhau về phong cách của mỗi người. SV lo sợ người ta sẽ đánh giá thiết kế của mình bởi những thứ họ cho là “hợp thời” hơn. Nhưng điều này không hoàn toàn đúng, bởi ngành nào cũng có người này người khác. Môi trường quanh mình (trường học và nơi mình đi làm) mọi người cư xử rất văn minh và

luôn sẵn sàng giúp đỡ lẫn nhau, mọi cá tính đều được tôn trọng. Điều này chính là động lực khiến cho mình thêm hăng say với công việc.

Còn về tính cạnh tranh nói chung, có lẽ ngành nào cũng có, nhất là giữa các thương hiệu với nhau. Nhưng nếu đó là sự cạnh tranh lành mạnh và là điều tất yếu, SV cũng đừng lo lắng quá.

Thứ ba, khó khăn trong việc kiếm tìm phong cách cá nhân

Vẽ luôn là kỹ năng bắt buộc nếu NTK muốn trở thành một nhà TKTT. Những bản vẽ là ngôn ngữ duy nhất để NTK truyền đạt ý tưởng cho mọi người. Tuy nhiên, để trở thành một nhà thiết kế thành công và nuôi dưỡng đam mê một cách nghiêm túc, NTK cần nhiều điều hơn thế:

Chất “nghệ sĩ” cần thiết: Sáng tạo là yếu tố sống còn quyết định sự tồn tại trong lĩnh vực nghệ thuật. Bên cạnh đó, khả năng cảm thụ nghệ thuật trên nhiều khía cạnh khác nhau như âm nhạc, điêu khắc, hội họa hay văn học là nguồn cảm hứng để biến những chất liệu thô sơ thành sản phẩm đậm tính thẩm mỹ.

Quan sát tinh tế: Khả năng quan sát tỉ mỉ và sự tinh tế, đi sâu vào những chi tiết nhỏ nhặt nhất sẽ giúp NTK hoàn thiện sản phẩm của mình.

Hiểu sâu về màu sắc và chất liệu vải: SV cần phải biết kiểu trang phục nào phù hợp với chất liệu vải thế nào, các màu sắc cơ bản, cách phối màu ăn ý để bộ trang phục trở nên hoàn hảo. Việc trau dồi kỹ năng này là cần thiết để giúp cho “đứa con tinh thần” của mình nổi bật hơn so với số đông còn lại.

Có kiến thức về kinh doanh: Nếu SV muốn xây dựng một thương hiệu thời trang của riêng mình thì các kiến thức về quản lý tài chính, marketing, quản trị nhân sự... thực sự rất cần thiết.

Trong TKTT, một trong những điều quan trọng nhất là SV cần có phong cách cá nhân và triết lý sáng tạo riêng. Nếu không, SV sẽ bị phụ thuộc vào những nguồn cảm hứng có sẵn, những hình ảnh trên mạng.

Đó là lý do vì sao chúng ta cần quá trình R&D (research & development) từ trước đó để hiểu về bản thân hơn và khi đặt bút sẽ hạn chế việc bị phân tâm bởi các nguồn trên mạng.

2.2. Một số sai lầm mà sinh viên ngành TKTT thường mắc phải

2.2.1. Suy nghĩ tiêu cực

Đối với những SV theo ngành nghệ thuật hay TKTT, sẽ có nhiều lúc SV bí ý tưởng, bế tắc khi làm đồ án. Khi ấy, theo quán tính, SV thường than trách hoàn cảnh, trách bản thân hoặc suy nghĩ bỏ cuộc. Nhưng sự thật là những thói quen đó sẽ dẫn vô tình tác động vào

tiềm thức của SV, SV tin nó là đúng thì cuối cùng sẽ không còn động lực cố gắng nữa. Sẽ rất khó để có thể kiềm chế cảm xúc, nhưng SV cần bình tâm lại và xem đó là điều tất yếu của con đường mình đã chọn.

Quan trọng nhất, NTK không nên nhảy cảm và suy nghĩ tiêu cực vào 2 thời điểm sau: quá trình đi tìm ý tưởng thiết kế và quá trình may ráp. Tại sao?

Thứ nhất, quá trình đi tìm ý tưởng thiết kế là thời điểm NTK cần mở mang tâm trí để xác định bộ sưu tập/đồ án của mình làm về chủ đề gì. Điều này đồng nghĩa với việc NTK cần có những nguồn cảm hứng, sự sáng tạo của NTK sẽ không có vị trí để phát triển nếu bị những suy nghĩ tiêu cực xâm chiếm. Đừng trách bản thân vì chưa thể có một ý tưởng hay, cũng đừng sợ khi NTK cảm thấy tâm trí mình trống rỗng. NTK phải có khoảng trống thì mới có thể tiếp nhận cái mới và NTK phải sai thì mới có cơ hội nhận ra thế nào là đúng.

Thứ hai, may ráp là một trong những giai đoạn nhảy cảm nhất về mặt tâm lý đối với phần lớn SV TKTT. Hầu hết SV chưa có kinh nghiệm từ trước với công việc này và thường cảm thấy vô cùng khó khăn khi phải làm quen với các kỹ thuật may mặc. SV không chỉ trải qua những lần tháo ra may lại, may hỏng mà còn phải tự sửa chữa các lỗi của máy may như rỗi chỉ, gãy kim, lệch ổ vận hành, không đánh suốt được.

2.2.2. Lo sợ mình sẽ trở nên nhạt nhòa, so sánh bản thân với người khác.

Đây là một trong những tâm lý phổ biến của SV TKTT. Có những người so sánh để rồi tự ti vào bản thân, nhưng cũng có những người so sánh để tự mãn trên sự sáng tạo của người khác. Dù là kiểu so sánh nào thì đó không phải là một điều tốt. NTK có thể nhìn xung quanh, có quyền đánh giá, bình luận vì ai cũng có quan điểm cá nhân, nhưng đừng so sánh giữa họ và mình bởi cách tư duy của mỗi người khác nhau. Cũng sẽ có người thích tác phẩm của NTK và có người thì không. Chúng ta không sáng tạo chỉ để làm hài lòng ai đó và người khác cũng không có nghĩa vụ phải làm vậy với ta. Một khi có thói quen so sánh, điều đó có nghĩa quan điểm nghệ thuật của ta bị phụ thuộc vào một đối tượng thứ 3 và đôi khi sẽ mất đi chính kiến. Tầm nhìn hạn chế về bản thân cũng như về người khác sẽ phần nào cản trở sức sáng tạo của NTK.

Vì là ngành sáng tạo, quanh NTK có những con người xuất sắc với vô vàn ý tưởng, cá tính và phong cách khác nhau. Có lẽ trước khi bước chân vào thế giới thời trang, ai cũng từng có tâm lý lo lắng, hồi hộp và đôi chút dè chừng.

Nhưng đừng lo, điều này thường chỉ đến vào lúc

ban đầu. Khi đã làm quen với mọi thứ, NTK sẽ nhận ra mỗi cá thể là khác nhau với những giá trị và định hướng khác nhau nên mọi sự so sánh đều trở nên khập khiễng.

2.2.3. Tự ti về khả năng vẽ diễn họa của bản thân, thu mình không thử sức với những cái mới và không phân biệt được việc trùng lặp ý tưởng.

NTK đã bao giờ cảm thấy ngại thay đổi và lo lắng khi tiếp xúc với những hướng đi mới, lối tư duy mới trong thiết kế chưa? Vượt ra khỏi vùng an toàn của bản thân chưa bao giờ dễ dàng, cũng giống như việc NTK thay đổi một thói quen. Trong ngành thời trang, làm mới mình là một trong những quy luật tất yếu để có thể duy trì sức sáng tạo qua năm tháng. Nếu NTK chỉ mãi một màu đơn sắc, người ta sẽ dần lãng quên bởi sự phát triển không ngừng của các sản phẩm sáng tạo khác. Thời gian đầu, có những thứ mình cần điều chỉnh bản thân khi tiếp nhận cái mới, mọi thứ từng rất khó khăn và khiến mình suy nghĩ rất nhiều. Nhưng cách duy nhất mình làm là hạ cái tôi xuống và tập mở mang tâm trí, nhìn nó một cách đa chiều hơn, tiếp thu quan điểm của người khác và kết hợp nó với lăng kính của mình.

Có rất nhiều NTK từng hỏi mình rằng “em vẽ không được tốt thì có theo học ngành này được không?”. Câu trả lời là hoàn toàn có. Có rất nhiều NTK nổi tiếng dù chỉ phác vài nét nguệch ngoạc vẫn có thể ra mắt những bộ sưu tập đề đời. Vậy mấu chốt chắc hẳn không nằm ở khả năng diễn họa phải không nào? Thiết kế bao gồm những tư duy của NTK về phong cách, chất liệu, kỹ thuật, tính ứng dụng và nhiều thành tố khác quan trọng trong thực tế. Thiếu đi những điều này, thiết kế của NTK dù có đẹp đến đâu cũng chỉ nằm trên trang giấy. Học thiết kế, NTK có khả năng diễn họa chuyên nghiệp, đó là điều tuyệt vời, nhưng thực sự bản vẽ của NTK chỉ cần đủ để người khác có thể hiểu ý tưởng và không quá ầu là được.

Trong quá trình học, khả năng diễn họa của mỗi người sẽ tự cải thiện qua thời gian, qua quá trình R&D (research & development) nên hãy cứ để nó tự nhiên. Rồi một thời gian nữa, NTK sẽ nhận ra mình đã thay đổi như thế nào.

Trong TKTT, vấn đề về bản quyền và sức sáng tạo thường trở nên nhạy cảm khi ta bắt gặp sự tương đồng giữa các tác phẩm. Nhưng trùng lặp ý tưởng không có nghĩa là đạo nhái. Sáng tạo là một quá trình tự do và không có giới hạn, việc thiết kế của NTK đôi khi vô tình có nét hao hao giống của một ai đó không phải là điều đáng trách hay bất thường.

Trên đời, có rất nhiều những ý tưởng trùng lặp và

ngay cả giữa các nhà thiết kế lớn cũng vậy. Thậm chí việc phong cách của NTK được ảnh hưởng và truyền cảm hứng từ ai đó cũng là điều hết sức bình thường, NTK không cần tự ti về điều đó. Tuy nhiên, nếu NTK bắt chước ai đó quá nhiều, nhất là phạm vào những chi tiết mang tính “signature style” của họ thì điều đó có thể coi là đạo nhái.

2.2.4. Thiết kế phóng tay mà không suy tính cách hiện thực hoá thành phẩm

Học TKTT, ta được khuyến khích thoải sức sáng tạo. Nhưng ở một khía cạnh nào đó, NTK vẫn cần phải thực tế, biết khả năng mạnh yếu của mình để thiết kế xong có thể tự ra rập, cắt may được chứ không phải chỉ đẹp trên bản vẽ. Thiết kế trên giấy của NTK phải có khả năng thực hiện bởi chính NTK, chứ không phải một thiết kế mà NTK chỉ có thể đi thuê may. Tại sao? Bởi trong quá trình học thiết kế, NTK sẽ được yêu cầu tự ra rập và làm mẫu mặc, sẽ có những thời điểm NTK không thể trốn tránh việc đó bởi nó là môn học. Để làm ra một thiết kế, NTK có khả năng may được, cần hiểu rõ ưu và nhược điểm của mình trong may mặc.

3. Kết luận

Thời trang là hơi thở, là cá tính và cũng là niềm đam mê của rất nhiều NTK trẻ, họ lựa chọn thời trang để xây dựng những vũ trụ riêng cho bản thân, khẳng định giá trị và chất xám của mình. Tuy nhiên để theo đuổi nghề TKTT là một câu chuyện dài không hề dễ dàng như vẽ hào nhoáng mà nó mang lại.

TKTT là ngành gắn liền với nền công nghiệp làm đẹp phục vụ cho mọi người có nhu cầu may mặc và làm đẹp. Đối với SV học ngành TKTT thì khi đã nhận ra đam mê của mình cho ngành TKTT, thì đừng ngại khó khăn mà hãy chọn cho mình trường đại học chấp cánh cho NTK theo đuổi ước mơ. Nếu biết chọn cho mình một môi trường đại học với nhiều cơ hội thực hành, giảng viên chất lượng, SV năng động thì sẽ giúp NTK thành công dễ dàng hơn.

Tài liệu tham khảo

1. Trường Đại học Công nghiệp Dệt - May Hà Nội (2020), *Báo cáo tổng kết đào tạo đại học khóa 1*, Hà Nội.

2. <https://dinhhuonghuongnghiep.com/nganh-thiet-ke-thoi-trang-tro-thanh-xu-huong-nhu-the-nao-can-to-chat-gi/>.

3. Tham khảo khóa học Thiết kế và kinh doanh thời trang tại link <https://kent.vn/thiet-ke-tao-mau-thoi-trang/>

4. <http://nganhthietkethoitrang.edu.vn/tuong-lai-nganh-thiet-ke-thoi-trang-o-viet-nam/>

5. Các trang web: giaoduc.net.vn, baoquocte.vn, aum.edu.vn, thanhnien.vn, news.zing.vn.